

Kasteel Palmesteyn te Deil 1300-heden

Door A. F. Verstegen

Afbeelding archief Van Everdingen

Deil had in het verleden 7 kastelen, Bulckestein, Palmesteyn, Ringelestein, Reijnestein, Vogelenburch, Bakerbosch en Schorestein. Alle kastelen behoorden tot het Furstendom Gelre en Graafschap Zutphen, behalve Palmesteyn. Palmesteyn is altijd in particulier bezit geweest.

Eigenaren van het kasteel waren, de familie Van Tuyll, Van Pallandt, Glummer, Van Eck van Panthaléon, Schade, Buchan, Verstegen, Van Bylandt, Van Balveren en Van Everdingen.

Van Tuyll

Van Pallandt

Glummer

Van Eck van Panthaléon

Schade

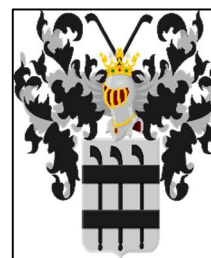
Buchan

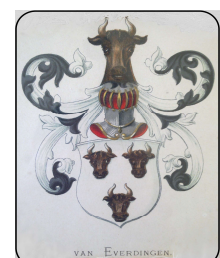
Verstegen

Van Bylandt

Van Balveren

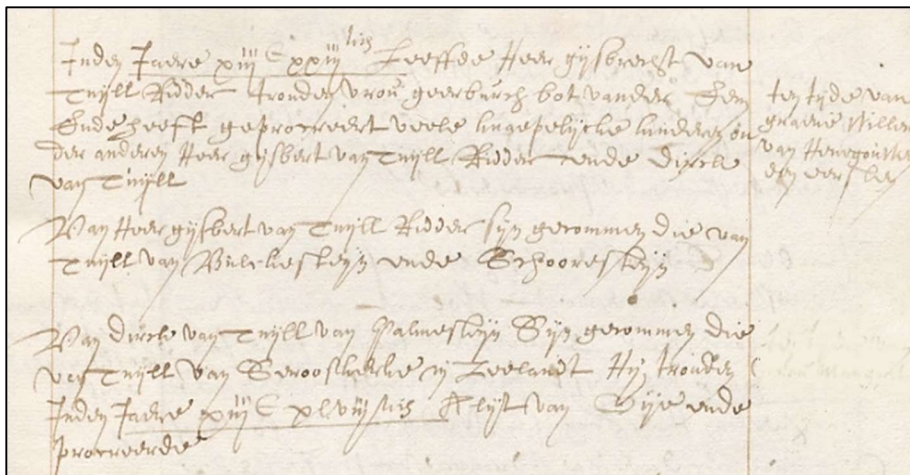
Van Everdingen

Rond 1300 leefde Ridder Gijsbert van Tuyll en Gerburg Both zij hadden 2 kinderen, Gijsbert en Diederik. Ridder Gijsbert van Tuyll trouwde met een dochter van Heer van Asperen van Ackoy, hun nakomelingen kregen de leenrechten van Bulckestein en Schorestein. Ridder Diederick van Tuyll van Palmesteyn trouwde in 1348 met Alid van Oye. Hun zoon Rijnoud ging naar Steenberghe in Brabant waar hij in 1369 trouwde met Sibelia van der Havene. Uit deze tak zijn gekomen de Van Tuyll van Serooskerke. De oudste zoon van Diederik en Alid is Johan van Tuyll van Palmesteyn, hij trouwde N. van Everdingen. Hun nakomelingen hadden Palmesteyn in hun bezit tot ca. 1583. Van 1894 tot heden heeft de familie Van Everdingen de plaats waar Palmesteyn stond weer in bezit.

Resume.

1. Gijsbert van Tuyll en Gerburg Both.
- 2a. Gijsbert van Tuyll (stamvader Van Tuyll van Bulckestein).
- 2b. Diederick van Tuyll van Palmesteyn (stamvader Van Tuyll van Serooskerke).
3. Joan van Tuyll van Palmesteyn en N. van Everdingen.
4. Hendrick van Tuyll van Palmesteyn en N. van Beest.
5. Joan van Tuyll van Palmesteyn en Machteld van Beest.
- 6a. Gijsbert van Tuyll van Palmesteyn
- 6b. Hendrick van Tuyll van Palmesteyn
- 6c. Floris van Tuyll van Palmesteyn
7. Gijsbert van Tuyll van Palmesteyn en Mechteld van Matenesse.

Alvorens we verder gaan met Gijsbert van Tuyll en Machteld van Matenesse laten we hieronder de stukken zien waaruit bovenstaand artikel gekomen is.

Gelders archief

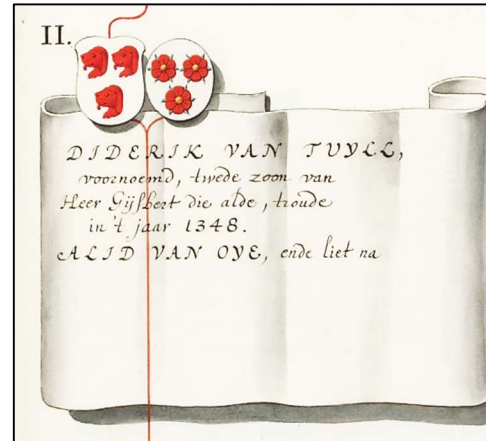
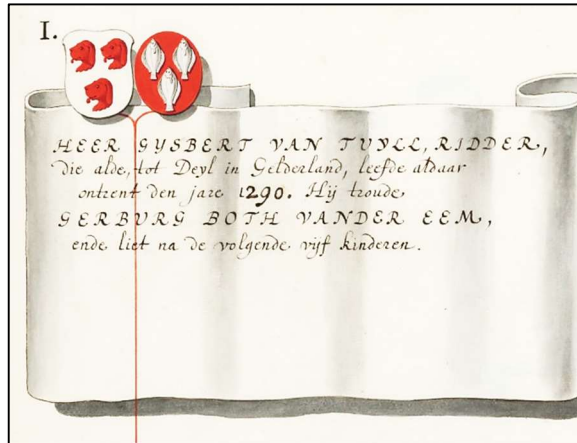
Ten tijde van
Grafte Willem
van Kenegouwen
van Gebe.

In de jaire xiii E xxiii (1323) leefde Heer Gijsbert van Tuyll Ridder trouwde vrou Geerburgh Bot vander Eem ende heeft geproduceert veele kinderen en deze anderen (o.a.) Heer Gijsbert van Tuyll Ridder ende Dirck van Tuyll.

Van Heer Gijsbert van Tuyll Ridder zijn gekomen die van Tuyll van Bulckerhuijs en Schoorestijn.

Van Dirck van Tuyll van Palmesteyn sijn gekomen die van Tuyll van Serooskerke in Zeelandt. Hij trouwde in de jaire xiii & xviii (1348) met Alijt van Oye vande Proweerde.

Utrechts archief stamboom van Van Tuyll van Serooskerke

I. Heer Gysbert van Tuyll Ridder de alde tot Deyl in Gelderland, leefde aldaar omtrent den jaer 1290. Hij trouwde Gerburgh Both vander Eem en liet na de volgende vijf kinderen.

II. Diderik van Tuyll voornoemd, tweede zoon van Heer Gysbert de alde, trouwde in 't jaar 1348 Alijt van Oye ende liet na

Blz. 279 uit Jaarboek 1894 van de Nederlandsen Adel

IVter. Joan van Tuyll tot Palmestein, jongste zoon van Willem van Tuyll en van N. van Cans, huwde N. van Everdingen, en was daarbij vader van:
V. Hendrik van Tuyll tot Palmestein (146), gehuwd met N. van Beest, wier moeder van Overrijn heette. Zij waren ouders van drie kinderen:
1. Joan van Tuyll tot Palmestein, volgt onder VI.
2. Thijs van Tuyll.
3. Margaretha van Tuyll, echtgenoot van Frederik (de Cock) van Hemert, heer van Wadenoyen, wiens moeder de Jode heette.
VI. Joan van Tuyll tot Palmestein, ridder, huwde Mechteld van Beest, dochter van Johan en van Aleid van Haeften, wier kwartieren waren: van Beest van Rhenoy, van Haeften, N. N. en van Herwijnen; zij waren ouders van vier kinderen:
1. Gysbert van Tuyll tot Palmestein.
2. Hendrik van Tuyll tot Palmestein.
3. Floris van Tuyll tot Palmestein, volgt onder VII.
4. Margriet van Tuyll, echtgenoot van Hendrik (de Cock) van Hemert, heer van Wadenoyen.
VII. Floris van Tuyll tot Palmestein, was vader van:
1. Gysbert van Tuyll tot Palmestein, wiens echtgenoot van Gent heette.

1. Joan van Tuyll Willemzn tot Palmesteyn trouwde N. van Everdingen.
2. Hendrick van Tuyll tot Palmesteyn (1446) trouwde N. van Beest
3. Joan van Tuyll tot Palmesteyn trouwde Machteld van Beest
- 4a. Willem van Tuyll van Palmesteyn (A.F.V.)
- 4b. Gysbert van Tuyll tot Palmesteyn
- 4c. Hendrick van Tuyll tot Palmesteyn
- 4d. Floris van Tuyll tot Palmesteyn
5. Gysbert van Tuyll tot Palmesteyn trouwde Lysbeth van Gendt.

Heer Gijsbert van Tuyll (5) trouwde in 1507 met Machteld van Matenesse en zij woonde op Palmesteyn. Na het overlijden van Machteld in 1516 trouwde Gijsbert met Lysbeth van Gendt.

Het alliantie wapen van Van Tuyll Van Matenesse werd in 2005 door Diederik van Everdingen gevonden tijdens het uitbaggeren van de slotgracht van Palmesteyn.

Wapen Van Tuyll
Utrecht archief

Wapen Van Tuyll Van Matenesse
Archief Van Everdingen

Wapen Van Matenesse
Nationaal archief

Huwelijkse voorwaarden van Gijsbert van Tuyll en Machteld van Matenesse 1507

Snder namere ende voorwaerden hiernaer verclaert soo sullen verhalen in eerbietachtig huwelyck met aensicht der heiliger kercke ter eener ende sijne ghebenenden moeder en alle gene heiligen Ghijsbrecht van Tuyll aen den een sijde ende Guffrou Machtelt van Matenesse aen andere sijde etc. etc.

Noch die hoffstat met boomgaard en is weerlick vijfflich Rijnschen gulden met alle wekke goeden Willem van Tuyll vader van de voorschreven Ghijsbrecht sall hebben sijn leven lanck etc.

Beide beslissen dat hun bezittingen vererven op hun kinderen.

Gijsbert bezit o.a. De Weert op Heukelum met diverse omliggende landerijen, met een waarde van 40 Rijnse gulden. De Brootcamp op Deyl gelegen met een waarde van vijf Rijnse gulden. De reünie tot Hellow met de uiterwaard met een waarde van honderd Philippus gulden. Verder worden nog diverse landerijen genoemd etc.

En tenslotte de Hofstad (woning met erf, Palmesteyn) met boomgaard met een waarde van vijftig Rijnlandse gulden. Deze goederen heeft Gijsbert geërfd van zijn vader Willem.

Machteld (leenvrouw van Rhenoy) heeft de Borg van Rhenoy met de daarbij behorende landerijen, het veer van Rhenoy met veerhuis en de rechten van de heerlijkheid Rhenoy.

De oorkonde wordt bezegeld op de 7^e juni 1507 door Jan van Arckell Here tot Heuckelum en tot Leyenborch ende Rutger van den Boetselaer Here tot Asperen en tot Langerack en Ridder Philips van Spangen en Jan van Duivenvoorde raadsheren in Holland.

Gijsbert en Mechteld kregen vier kinderen Willem, Hendrik, Jacob en Mechteld. Na de geboorte van Machteld in 1516 overlijdt moeder en enkele weken daarna overlijdt Machteld. Na het overlijden van Machteld van Matenesse trouwt Gijsbert met Lysbeth van Gendt. Haar minderjarige kinderen erven de Aldenborch te Rhenoy met de daarom liggende landerijen en het veer en de rechten van de heerlijkheid Rhenoy.

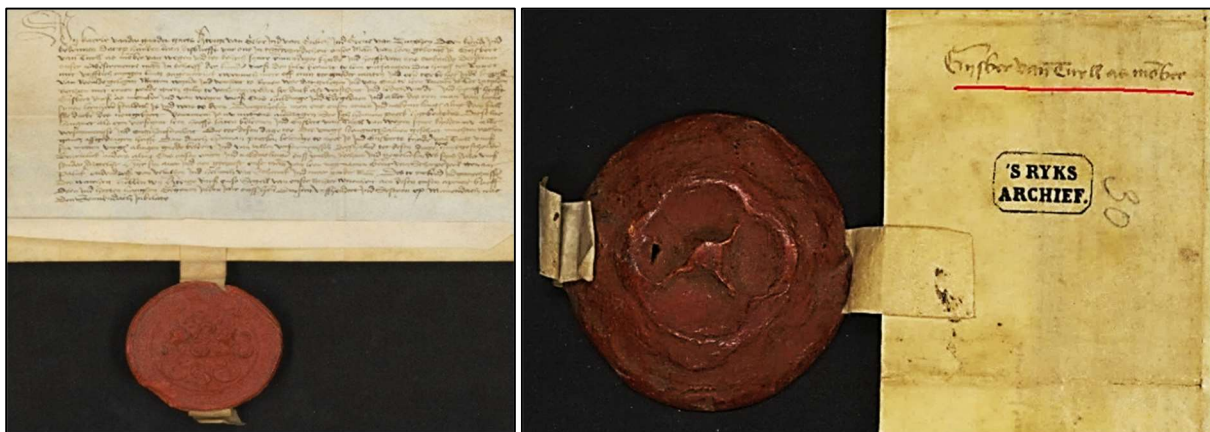
Uit geschiedenis van Rhenoy deel 2

6^e Leenvrouw van Rhenoy Mechteld van Matenesse

Clara van Haeften gaf haar leenrechten aan haar kleindochter Mechteld van Matenesse die gehuwd was met Gijsbert van Tuyll. Wanneer Mechteld de leenrechten kreeg van haar grootmoeder Clara is niet bekend. Na het overlijden van Mechteld in 1516 erven haar minderjarige kinderen de leenrechten van Rhenoy. Vader Gijsbert momber (voogd) van zijn minderjarige kinderen, is hulder en legt de eed van trouw en goed manschap af aan hertog Karel van Gelre in 1516. Hulder (hij die namens, zijn minderjarige kinderen, de leened aflegt en het heer gewaad van een leengoed betaalt).

7^e Leenman van Rhenoy Gijsbert van Tuyll momber van zijn kinderen 1516

Akte van belening door Karel, hertog van Gelre, van Gijsbert van Tuyll t.b.v. zijn minderjarige kinderen met de Borch met 50 mergen land met de wind en de veerstad te Rynoy 1516.

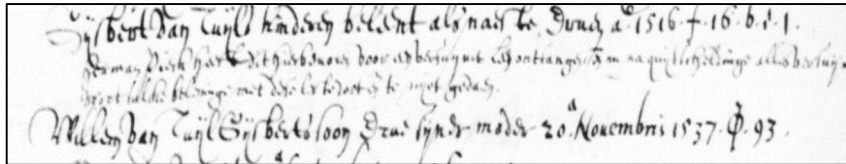

Op de achterkant van de oorkonde staat duidelijk Gijsbert van Tuyll momber

We gaan verder met Gijsbert van Tuyll van Palmesteyn en Liesbeth van Gendt.

Hendrik overlijdt kort na zijn huwelijk kinderloos, Jacob wordt priester en Willem de oudste zoon van Gijsbert en Mechteld trouwde met Maris de Groiff. Hij wordt door Karel van Egmond beleend met Rhenoy als hij meerderjarig is geworden (27 jaar) op de 20^e november 1537.

8^e Leenman van Rhenoy Willem van Tuyll van Palmesteyn Gijsbertzn 1537

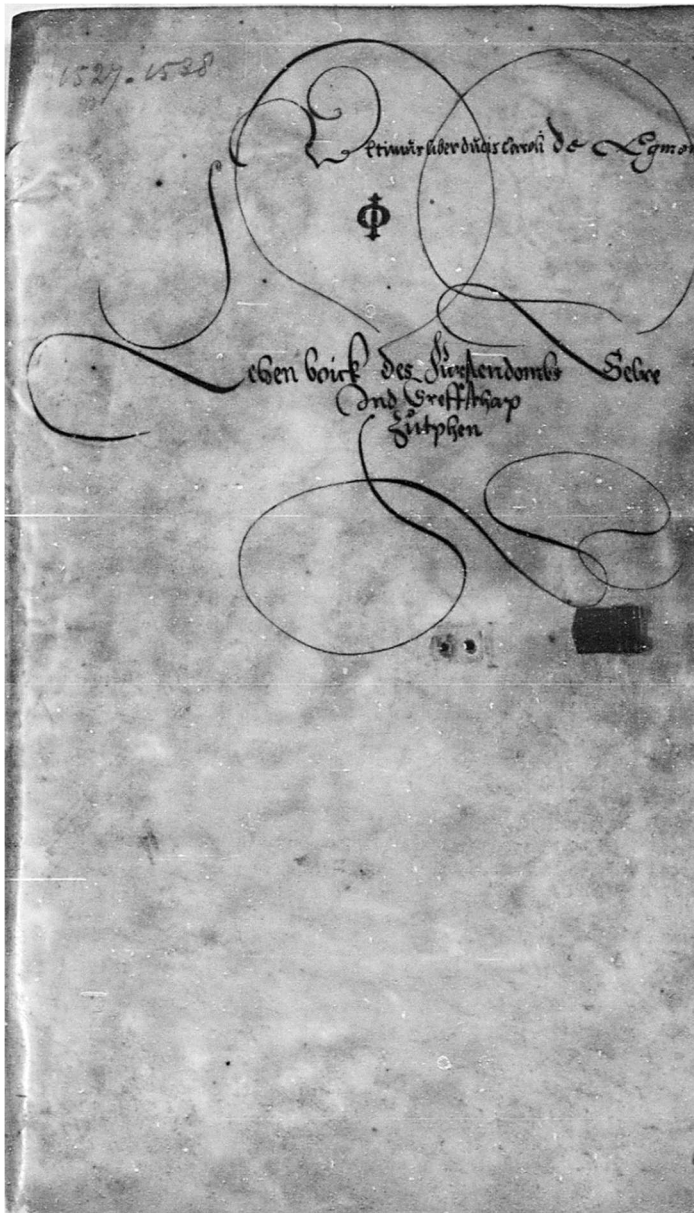

Uitsnede uit het Register op de leen protocollen

Gijsbert van Tuyl kinderen beleent als naiste Junij a. 1516 folio 16. b. 8. 1.
 Willem van Tuyl Gijsbertssoon drai sijns moder 20 novembri 1537 Q 93

In het leenboek van 1527-1538 van Karel van Egmond vinden we de inschrijving van de belening van Willem van Tuyl van Rhenoy.

Leenboek van Karel van Egmond

Ultimus liber ducis (laatste vrije leider) Caroli de Egmondt 1527-1538

Q

Leenboeck des Furstendoms Gelre ende Greffschap Zutphen

Karel van Egmond (1492-1538)

Carle van Egmond was van 1492 tot aan zijn dood in 1538 hertog van het Furstendom Gelre en graaf van het graafschap Zutphen. Brendt van Hackfort en Cracht van Kamphuizen beleent namens Karel van Egmond Willem van Tuyl met Rhenoy.

Akte van belening van Willem van Tuyll van Rhenoy 1537

Te Rynoy

8 25

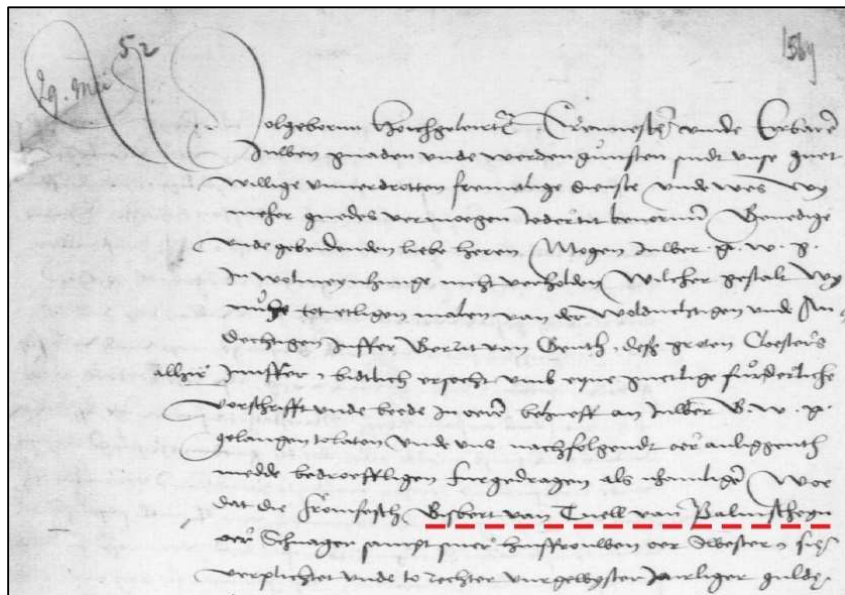
Also Gysbert van Tuyll Anno in 1537 des manddags nae den
 sondach jubilate als member van wegen ende tot behoeff syne
 onmondige kynderen van mynen ghelieffsten te leen ontfangen heeft dat huys te
 Rynoy mit vyfflich morgen lants met syne toebehoer als van ouds aff ongedeerlick
 ter goeder maeten gelegen inden kerspell van Rynoy metten wynt
 ende veerstat te Rynoy wou daer van als gelegen land van grave
 off .g tot Zulp . Verghen te leen fueren sijn heeft Willem van Tuyll
 des voorsz Gysbertz enige soen als sijn Rechte leenvolger sijn moer
 vanden voorsz leengoederen wynt sijn leen sijn selffs hulde ende eyde
 gedaan. Ende aller dat man van leen sijn leenheid stendich
 is ende was te doen Orkonde mannen van leen Berndt van
 Hackfort ende Cracht van Kamphuijsen mit
 quader mannen me pntc *Wissen Acta 20^e die*
 November Anno in 1537

Te Rynoy

Also Gysbert van Tuyll anno xvi xvi (1516) des manendagh nae den sondach
 jubilate (3^e zondag na Pasen) als member (voogd) van wegen ende tot behoeff syne
 onmondige kynderen van mynen ghelieffsten te leen ontfangen heeft dat huys te
 Rynoy mit vyfflich morgen lants met syne toebehoer als van ouds aff ongedeerlick
 ter goeder maeten gelegen inden kerspell van Rynoy metten wynt ende veerstat te
 Rynoy wou (waar) van ouds gelegen van grave off Gelre tot Zulpkenschen rechten
 te Leen roerig sijn heeft Willem van Tuyll des voorschreden Gysbertzn enige
 soen als sijn Rechte leenvolger sijns moeder van de voorschreven leengoederen synt
 genoemde leenheid selffs hulde ende eyde (eed) gedaan ende aller dat man van leen
 synen leenheid stendich (schuldig) is ende was te doen orkonde mannen van Leen
 Berndt van Hackfort ende Cracht van Kamphuijsen.

Actum 20^e die novembri Anno xvi xxxvii (1537)

Hieronder een brief uit 1552 waarin Gerrit van Gendt non in het grote convent te Doesburg zijn zwager Gijsbert van Tuyll van Palmesteyn en zuster Lysbeth van Gendt verzoekt om hun verschuldigde rente te voldoen.

Uitsnede brief die Gerrit van Gendt schreef in 1552

Op de 20^e mei 1558 woont op Palmesteyn de weduwe Lysbeth van Gendt. Zij verkoopt met goedkeuring van de kinderen van Gijsbert van Tuyll van Palmesteyn, Willem, Jacob en weduwe van Hendrik met hun voogden een perceel land voor honderd pond. In de oorkonde lezen we:

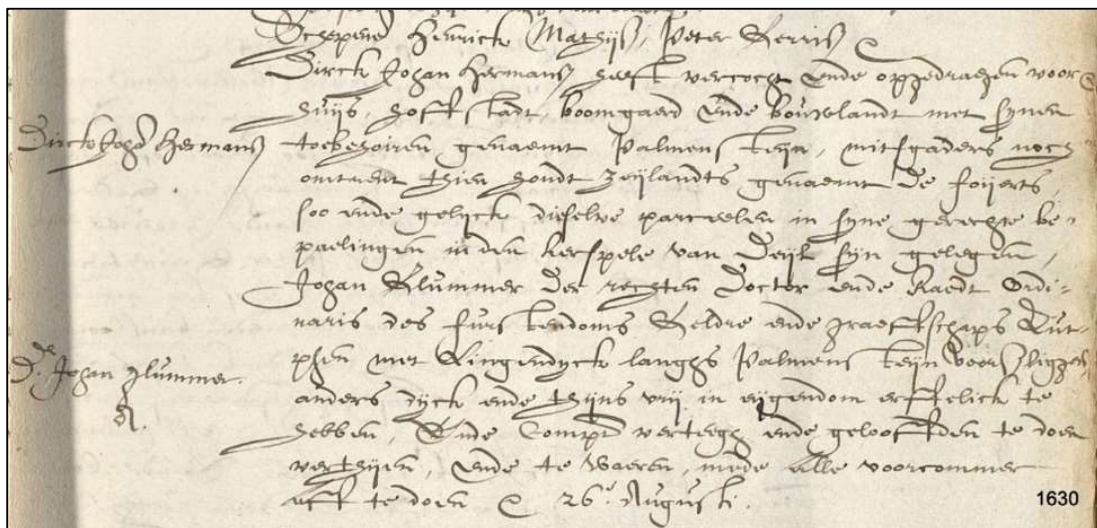
Oorkonde uit 1558

Wij Gielis Pieck en Hendrick van Brienen Schepenen in Deyll twijgen dat voor ons commen is Goffer Lysbeth van Gendt weduwe zaliger Gysbert van Tuyll van Palmesteyn met enen gecoren mombler (gekozen voogd) en Keer Jacob van Tuyll pryster met zijn gecoren mombler en Goffer Hendrick

van Tuyll weduwe met haar gecoren mombler en Willem van Tuyll kynders Gysbert van Tuyll voorschreden en hebben vercocht en opgedragen voor honderd pont etc. Inne orcont onsen Keere in den jare duzent vijffhondert en achten vijfflich den twinstigsten dach van maij.

In 1558 woonde op Palmesteyn Lysbeth van Gendt. Of na haar overlijden haar zoon Willem met Maria de Groiff er gewoond heeft weten we niet, waarschijnlijk wel. Verder is bekend dat zijn zoon Willem de leenrechten van Rhenoy erft van zijn vader in 1592. En in 1593 krijgt hij ook de leenrechten van Bulckestein te Deil, van Sabina prinses van Gaveren, gravinne van Egmond vrouwe van Beijerlandt. Deze oorkonde is te zien in Geschiedenis van Deil, Bulckestein. Portretten van Willem van Tuyll zijn te zien in Geschiedenis van Rhenoy 2^e deel.

De familie Van Tuyll heeft (waarschijnlijk) Palmesteyn met de daarbij behorende landerijen verkocht aan de Graaf van Culemborg. In 1630 verkoopt Dirck Johan Hermanszn, rentmeester van Filips Theodoor van Waldeck graaf van Culemborg, Palmesteyn aan Johan Glummer Raadspensionaris van het Hof van Arnhem.

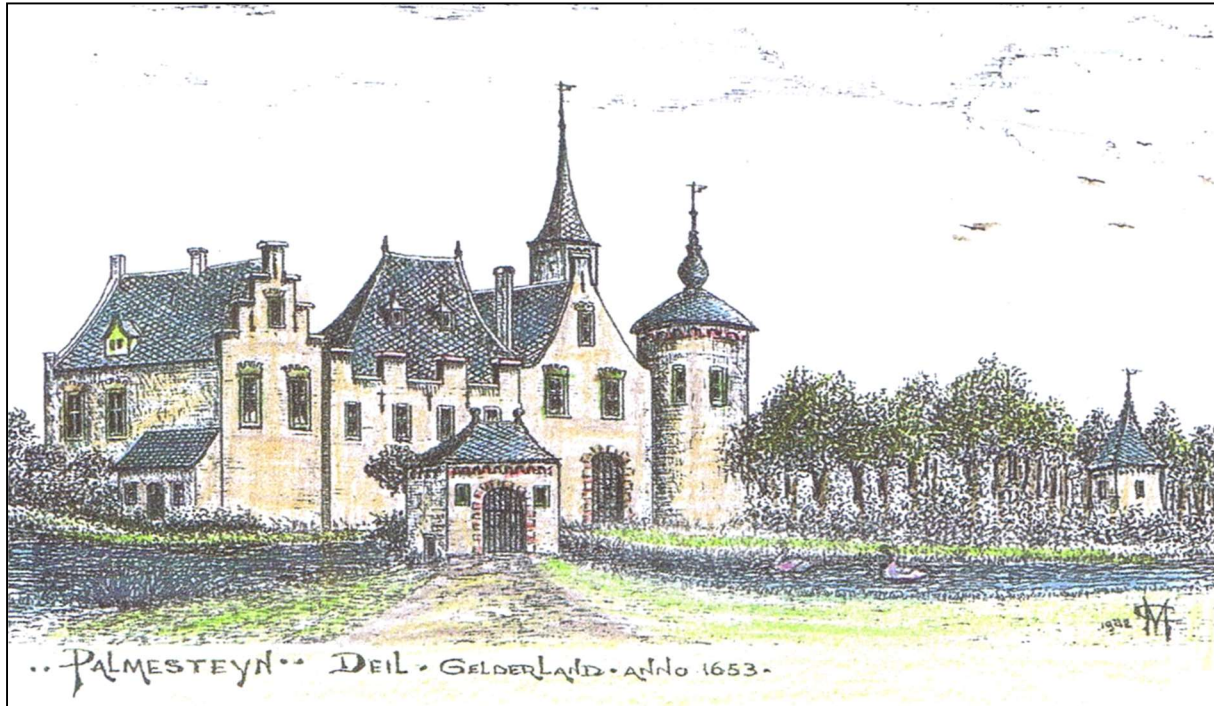

Koopakte, Johan Glummer koopt Palmestein 1630

Dirck Johan Hermanszn. Dr. Johan Glummer
 Schepenen Hendrick Mathijszn Peter Gerritszn C
 Dirck Johan Hermanszn heeft vercocht ende opgedragen voor C huijs, hoff landt
 boomgaard ende bouwlandt met sijne toebehoren genaemt Palmesteijn mitsgaders
 nogh omtrent thien hondt weijland genaamd De Fojert soo ende gelijk dieselve
 parceelen in sijne gerichtte bepaelingen in den kerspele van Deijl sijn gelegen.
 Johan Glummer den rechten Doctor ende Raedt ordinaris (gerechtelijke
 magistraat) des Furstendoms Selre ende Graefschap Zutphen met Lingedijck
 langhs Palmesteijn voornoemd liggende aende dijk ende thijns vrij in eigendom
 erfleck te hebben ende compt wertigh ende geloofden (beloofden) te doen verthijen
 (afstand) ende te waeren mede alle voorcommen erf te doen C Actum 26^e August

Johan Glummer was gehuwd met Johanna de Bijje van Wajestein uit Herwijnen.

Johanna de Bije maakt een testament waarin ze veel voorwaarden in opneemt. De goederen worden met fidei-commis belast, mogen niet aliëneren en moeten devolveren op hun kinderen. Na haar overlijden in 1668 ontstaat er ruzie in de familie over haar nalatenschap. Deze duurt tot 1712. Hieronder een overzicht van de familie Glummer en De Bije.

Getekend door Paula van Mook naar een pentekening van Palmesteyn uit 1653

Hieronder de familie De Bije en Glummer.

Arnt en Johanna de Bije waren broer en zus. Arnt kreeg 5 kinderen Clara, Jacoba, Anna en Josina en Johan. De kinderen van Johanna zijn Johan, Antonetta, Wilhelmina en Anna. Haar kleindochter Johanna gehuwd met Johan Buchan, dochter van Anna speelt in de afwikkeling van de boedelverdeling een grote rol. Uiteindelijk komt Palmesteyn in 1713 in haar bezit.

1. Jan de Bije & Wilhelmina Greve

2a. Arnt de Bije & Margaretha Bicker

2b. Johanna de Bije & Johan Glummer

3a. Clara de Bije & Hugh Mackay

3a. Johan Glummer ongehuwd

3b. Josina de Bije & Frans Puckler

3b. Antonetta Glummer & Joh. de Leeuw

3c. Anna de Bije & Jacob van der Steen

3c. Wilhelmina Glummer & B. van Eck

3d. Jacoba de Bije & Jacob van Beijnheim

3d. Anna Glummer & Andries Schade

3e. Johan de Bije ongehuwd

4. Johanna Schade & Johan Buchan

Jan de Bije Ridder Heer van Tuijll tot Wajesteijn was gehuwd met Wilhelmina Greve zij wonen op Huize Wajestein (Wadestein) te Herwijnen.

Johan de Bijе Raad ordinarius (rechterlijke magistraat) des Furstendoms Gelre ende Graefschap Zutphen en Burgemeester der stad Bommel. Johan de Bijе was dus raadslid van het Hof in Arnhem en burgemeester in Zaltbommel.

Johanna de Bijе woonde op Wajesteijn in Herwijnen en trouwde 1^e keer in 1615 met Dr. Anthoni Huijgens trouwde 2^e keer in 1620 met Johan Glummer Heer van Wadestein. Ze kregen 4 kinderen, Johan, Antonetta, Wilhelmina en Anna.

De familie Glummer

Wapen Johan Glummer

In keel (rood) twee afgewende zalmen, vergezeld van negen kruizen van goud, geplaatst. Dekkleden en wrong, keel en zilver. Helmteken, een adelaarskop van goud tussen een vlucht van zilver.

Spreuk: Apex virtutum humilat (as)

De hoogste der deugden is de nederigheid

Wapen Johanna de Bije

In goud een beurtelings gekanteelde; dwarsbalk van sable (zwart), daarboven vergezeld van twee bijen en eronder van een, eveneens van sable; bijen met zilveren vleugels.

3a. Johan Glummer jr. Raedt van Gelderland en burgemeester van Zaltbommel. Johan is ongehuwd overleden, voor zijn moeder was overleden, in 1668

Portret van Johan Glummer op 15 à 16-jarige leeftijd.

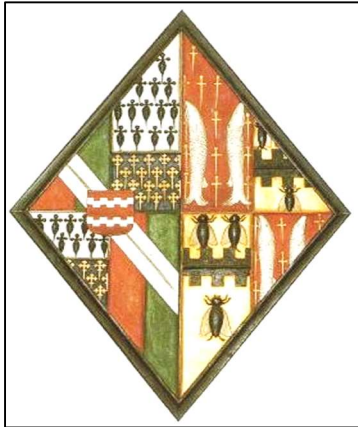
3b. Antonetta Glummer trouwde 1e met Johan van Cockengen 2e met Johan de Leeuw.

Uit het eerste huwelijk vier kinderen, Johan, Petronella, Albertina en Johanna.

Uit het tweede huwelijk vier kinderen, Gijsbert, Jacobus, Hendrik en Johan.

3c. Wilhelmina Glummer (1633-1660) en Barthram van Eck van Panthaléon (1633-1680)

Heer van oud Broekhuizen en Groenewoud, Raedt ter Admiraliteit op de Maze en Erfhofmeester van Gelre en overleden te Weurt op 46 jarige leeftijd. Hun enige zoon Johan Barthram van Eck van Panthaléon is onmondig als zijn Oma Johanna de Bije overlijdt in 1668. Hij erft Palmestein en wordt in 1687 mondig (volwassen op 27-jarige leeftijd). Hij overlijdt in 1692 op 32 jarige leeftijd.

Wapenbord Van Eck van Panthaléon

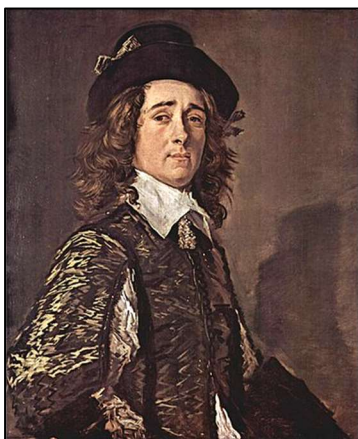
Toont de volgende kwartieren, rechts gevierendeeld, I en IV gedeeld van keel en sinopel, beladen met een recht schuinbalk van zilver (Van Eck van Panthaléon) II en III doorsnede, A. van hermelijn en B. van azuur, bezaaid met her kruiste kruisjes van goud (Van Wickraedt) het hartschild, in keel twee verticaal gestelde en van elkaar afgewende zalmen van zilver, vergezeld van negen herkruiste kruisjes van goud, (Glummer) II en III in goud, een beurtelings gekanteelde dwarsbalk van sabel, boven vergezeld van twee bijen en eronder van een bij, eveneens van sabel (De Bije)

3d. Anna Glummer trouwde in 1649 met Andries Schade, geb. 1624 en overl. in 1662 op 37 jarige leeftijd. Hij was Raad ter Admiraliteit te Middelburg.

Wapen van de familie Schade

4. Johanna Schade dochter van Andries en Anna Glummer. Zij was een van de drie erfgenamen van haar grootmoeder Johanna de Bije. In 1668 toen haar grootmoeder overleed, was ze nog minderjarig en haar oom Jasper Schade, broer van Andries, was haar voogd. Jasper Schade was Ambachtsheer van Tull en 't Waal, lid van de Staten van Utrecht in (1649) president van het Hof van Utrecht in (1681). Johanna trouwde met Johan Buchan Kolonel ten dienste van zijne Majesteit van Groot-Brittannië. Johan Buchan en Hugh Mackay kwamen samen met Willem III in 1691 vanuit Engeland naar Nederland.

Jasper Schade voogd van Johanna

De familie De Bije

Hugh Mackay(1640-1692) - Wapen Mackay kasteel van Ophemert - Wapen spreuk Manu Forti

2a. Arnt de Bije trouwde met Margaretha Bicker.

Arnt Janzn. de Bije burgemeester van Zaltbommel, dijkgraaf van Bommelerwaard, hij overleed in 1652.

3a. Clara de Bije trouwde met Hugh Mackay

Hugh Mackay was Generaal-Majoor ten dienste van koning Jacobus II en Willem III. In 1687 kreeg hij een akte van aanstelling als vaandrig van prins Willem III.

3b. Josina de Bije trouwde met Frans Puckler Heer van De Pol.

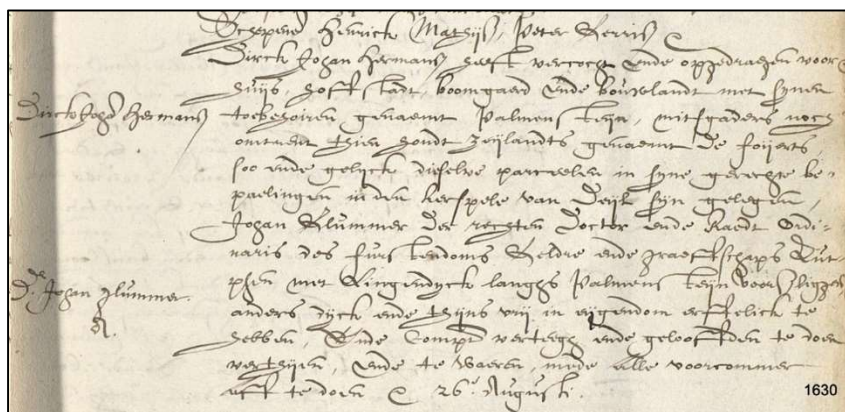
3c. Anna de Bije trouwde met Jacob van der Steen burgemeester van Tiel.

3d. Jacoba de Bije trouwde met jonkheer Jacob van Beijnheim tot den Appelenburg.

3e Johan de Bije van Wajestein heer van Tuil, burgemeester van Zaltbommel was ongehuwd.

Johan de Bije heeft het testament van zijn tante Johanna de Bije opgemaakt.

Johan Glummer en Johanna de Bije wonen in Arnhem

Koopakte, Johan Glummer koopt Palmestein 1630

Op 26 augustus 1630 koopt Johan Glummer Palmestein met de daarom liggende landerijen van Dirck Johan Hermanszn. De koopprijs wordt in deze akte niet genoemd.

Koopakte en alle andere cursief geschreven stukken worden in extenso weergegeven.

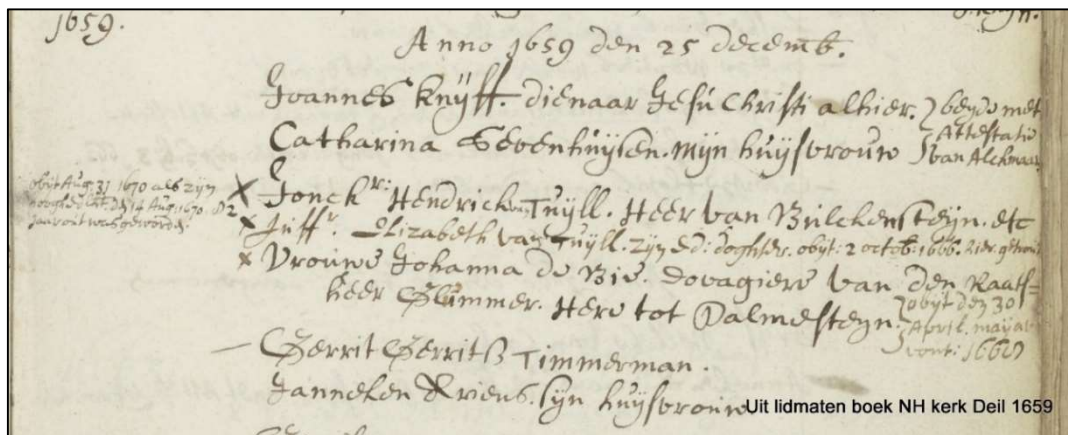
Dirck Johan Hermanszn. Dr. Johan Glummer
Schepenen Hendrick Mathijszn Peter Gerritszn C
Dirck Johan Hermanszn heeft vercocht ende opgedragen voor C huijs, hoff landt
boomgaard ende bouwlandt met sijne toebehoren genaemt Palmesteijn mitsgaders
nogh omtrent thien hondt weijland genaamd De Foijert soo ende gelijk dieselve
parceelen in sijne gerichtte bepaelingen in den kerspele van Deijl sijn gelegen.
Johan Glummer den rechten Doctor ende Raedt ordinaris (gerechtelijke
magistraat) des Furstendoms Gelre ende Graefschap Zutphen met Lingedijck
langhs Palmesteijn voornoemd liggende aende dijk ende thijns vrij in eigendom
erfleck te hebben ende compt wertigh ende geloofden (beloofden) te doen verthijen
(afstand) ende te waeren mede alle doorcommen erf te doen C
Actum 26^e Augusti 1630.

Op 20 augustus 1656 lenen Johan Glummer jr. en zijn zwager Johan de Leeuw van hun Moeij (tante) Margretha Bicker 2800 gulden en op 10 november van datzelfde jaar nog eens 1200 gulden. Als Johan Glummer overlijdt erft zijn moeder Johanna de Bijde de helft van deze schuld. Als dan Margretha Bicker overlijdt erft haar broer Jan de Bijde deze obligatie van 5000 gulden. Na het overlijden van Jan de Bijde komt deze obligatie terecht bij zijn vier zusters, Clara, Josina, Anna en Jacoba. Deze erfgenamen spannen in 1703 een proces aan tegen Johanna Schade om de inmiddels opgelopen schuld van 5780 gulden te innen. Kom hier later op terug.

B copie
minderdert en boven een obligatie van acht en twintig
hondert guld in dat den 20 augustij des jaers 1656 so hefte
wij ondergeschreef alnog onlange tijt hande van onse moer
Margaretha Bicker een somme van twaelf hondert guld. die een
voor als als principael ten voors onse moer te restituieren
van huyden over een jaer, met den jntrest van dien tegen
vijf van hondert, ende in cas dat voorsve somme ten dage
voors niet en ward voldoen, so sille de penninge al vorder
jntrest gewinne tot de valie en effectuele aflossinge toe
sonder bespree en conditie dat so de jntrest binne een maent
af ten langste twee maende niet en werde betaelt pelen
wij in sulcken geval te betale tegen den penning
ten ware ovrerde deses bij ons onderteijckent op
huyden den thien den november 1656 en was getey
kent Johan Glummer Johan de Leeuw 1656 onder
collat concordat quid atteston den 10 november 1703
en wal geteykent G. Minninghen

Akte van schuld van Johan Glummer en Johan de Leeuw 1656

Johan Glummer en Johanna de Bije kopen na de aankoop van Palmestein nog diverse landerijen op de Veluwe, Driel en op Deil. Na het overlijden van haar man in 1646 heeft Johanna de Bije bij diverse mensen geld geleend o.a. bij Jan Hermensen, Joncker Rijcken van der Sande en haar kleindochter Johanna Schade.

Op de 25e december 1659 komt Johanna de Bije op Palmestein wonen. In het lidmaten boek van de NH-kerk van Deil schreef dominee J. Knijff:

Met attestatie aengekomen Vrouwe Johanna de Bije douairière van den Raetsheer Glummer. Overleden den 30 April maij avont 1668.

De landerijen van Palmestein worden verpacht aan Anthonius Versteegh en later in 1667 aan Berend Hoecken.

Op 4 januari 1662 laat Johanna de Bije haar testament te Zaltbommel opmaken door haar neef Johan de Bije, burgemeester van Zaltbommel. Op 30 juli 1666 vraagt Johanna de Bije aan Jacob van der Steen, haar aangetrouwde neef, of hij haar voogdijschap over haar kleinzoon Johan Barthram van Eck, na haar overlijden, wil aanvaarden. Op de 5^e mei 1668 wordt haar testament geregistreerd bij het Gerecht van Deil. Op 30 april 1668 overlijdt Johanna.

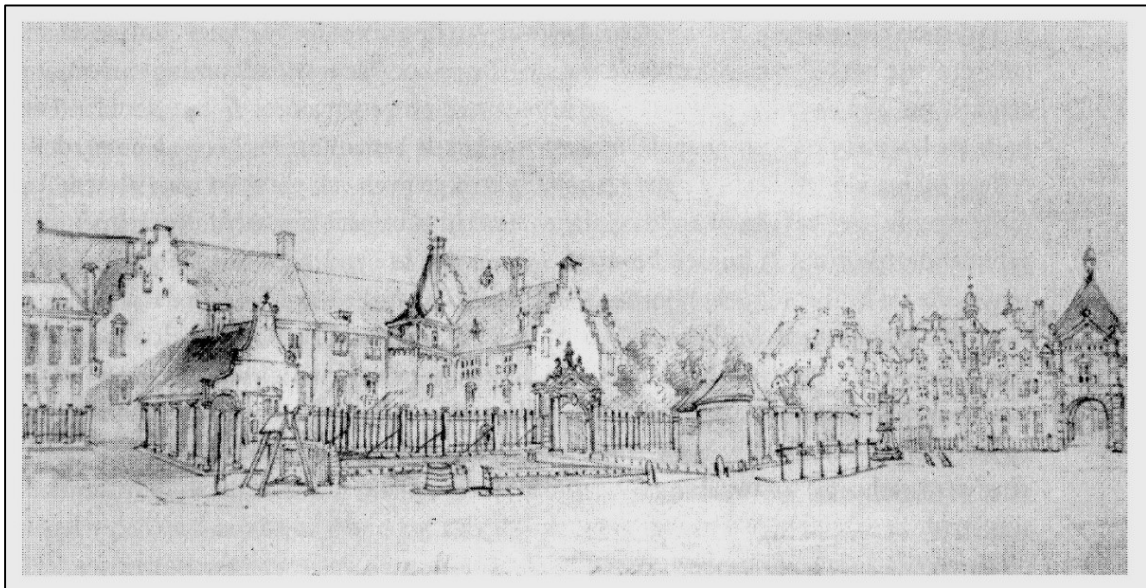
Haar erfgenamen zijn:

1. Antonetta Glummer en haar 4 voorkinderen van Johan van Cockengen en haar 4 nakinderen van Johan de Leeuw.
2. De minderjarige zoon van haar dochter Wilhelmina, Johan Barthram van Eck van Panthaléon.
3. De dochter van haar dochter Anna, Johanna Schade.
4. Huijsarmen tot Deijl, erven de percelen De Beemt op Enspijk.

In haar testament vermaakt ze Palmestein annex de landerijen aan haar minderjarige kleinzoon, Johan Barthram van Eck van Panthaléon. Deze mag hij aannemen voor een bedrag van 21.000 gulden mits hij de twee andere erfgenamen ieder 7000 gulden uitkeert. De goederen moeten in 3 staken verdeeld worden en ieder erfgenaam krijgt een staak (1/3 part). De goederen worden met fidei-commis belast, d.w.z. de erfgenamen mogen het geërfde niet verkopen aliëneren (vervreemden) of bezwaren (met een hypotheek). Ze moeten het geërfde tot in de vierde graad toe devolveren (afwentelen) op hun kinderen en descendenten (kinds kinderen).

Versterft er iemand zonder kinderen na te laten dan moet zijn portie erven op de andere nog in leven zijnde erfgenamen. Verder verwacht ze dat de boedel naar alle tevredenheid gedeeld zal worden.

Gezien het bovenstaande testament van Johanna de Bije en het geld wat ze geleend had bij Johanna Schade en de schuld die haar zoon Johan Glummer en zijn zwager Johan de Leeuw hadden bij hun tante Margretha Bicker en door het op jonge leeftijd zonder kinderen overlijden van Johan Barthram van Eck ontstond er veel onenigheid in de familie die tot vele processen leidde. Er werden processen gevoerd voor het Gerecht van Deil, Zaltbommel, Driel en bij het Hof van het Vorstendom Gelre en Graafschap Zutphen te Arnhem.

Het Hof van het Vorstendom Gelre en Graafschap Zutphen aan de markt in Arnhem

Gewassen pentekening van Jan de Beijer 1742

Drie maanden na haar overlijden, op 27 juli 1668 komt de Heer Diederick van Els aangesteld door de overheid aan op huize Palmesteyn. Hij moet samen met de erfgenamen een inventaris en een boedelverdeling op maken. Hij schrijft o.a.

Ingedolge het voorschreven decreet van de 27^e Junij anno 1668 alhier neffens gaende ben ick op de 21^e Julij daer aen volgend van Arnhem gerede des snaghts tot Tuijll gelogert en des andere daegh sijnde den 22 omtrent tussen 6 á 7 uren hett sterfhuijs tot Palmestein gekomen ende aldaer gevonden mevrouw De Bije (Jacoba, vrouw van Frans van Beijnheim) die aldaer des snaghts vernagten (overnachten) ende des andere daeghs 's morgens naer Tuijll is vertrokken. De Heer Schade sijnde momber (voogd) van sijn nigte sijn broeders dochter (Johanna Schade) met sijn wijff en twe dogters de ontvanger de Leeuw met sijn vrouw

(Antonetta Glummer) en drie dochters, de Heer van Groenewoude en zijn vrouw (zijn tweede vrouw Elisabeth de Leeuw) en een dogterken dien avont te samen gegeten ende niet als in het generael (algemeen) gesproken. Den 23 des s morgens bij de andere gekomen sijnd heb ick de aenwesigen gehouden off hare Edele niet wilde treden tot die besognes (opmaken van de boedel en boedelverdeling) Ze verwaghte dat de Heer van der Steen sijnde de voogd van Johan Barthram van Eck over enkele daeghen zou komen.

De heer De Leeuw verzocht de heer Van Els even alleen te spreken. Hij vertelde dat Jacob van der Steen door brieven van 16 mei 1668 zich geëxcuseerd had van wegen zijne menigvuldige occupatie (bezigheden) en dus absoluut niet het voogdijschap kon aannemen. Jacob had zijn voogdijschap overgedragen aan schepen Peter Ingehous uit Deil. Barthram van Eck was het met deze benoeming niet eens, hij vroeg aan Diederick van Els om als voogd voor zijn zoon op te treden. Hij verzocht het Hof van Gelderland te Arnhem om deze benoeming goed te keuren. Het opmaken van de inventaris van de boedel en verdeling werd uitgesteld. Peter Ingehous had inmiddels Palmestein met de landerijen verpacht aan Gerrit Hermanzn te Deil.

Om de lopende rekeningen te voldoen kreeg Johan van Cockengen een volmacht van de erfgenamen om een zak contant geld (1600 gulden) op te halen in Utrecht bij zijn nichtje Johanna Schade.

Alsoo mijn Heer Johan van Cockengen procuratie (volmacht) hadde van de erfgenamen van Medrouw Glummer zaliger om de affaires (aangelegenheden) van dien boedel tot Arnhem en daer ontrent waer te nemen en alsoo daer een deel gereet gelt van noden was tot betalinge van een crediteur waer den boedel anders grootste schade soude geleden hebben soo hebbe ick op het versoeck van mijn Heer Cockengen op mijn particulier crediet genegotieerd eene somma van 1600 gld. en die hem toegesonden als uijt de quitantie blijktt hier nae volgende, Op heden in dato den 4^e October 1677 beken ick ondergeschrevene door Sander Lamberts voerman wegens juffrouw Johanna Schade ontvangen te hebben twee sacken met gelt toegesegelt waer in geseten is dat 1600 guldens soude in sijn welke penningen soo aenstonts van Uijtrecht sijn gekomen en was get. Johan van Cockengen.

1:3°
Op Lijden in daten 4° Octob:
1677. Behen ick onderget: door Lander
Lamberts voerman wegens juffr
Johanna Schade ontfangen te hebben

twee sachen met geet, toegesegelt,
 waer in ges^z is dat 1600. guldens.
 soude in sijn, welke penⁿ soo aen-
 stants van uytrecht sijn gekomen
 en was get: Johan van Cockengen,

Op de 20^e juli 1668 schrijft Johan van Cockengen een brief naar het Hof in Arnhem. Hij schrijft ook namens Johanna Schade mede-erfgenaar van Johanna de Bijde dat de nagelaten boedel van hun zaliger grootmoeder nog steeds niet is gedeeld. Hij verzoekt het Hof om Barthram van Eck te veroordelen om de scheiding en deling mogelijk te maken. Tevens vraagt hij om hierbij de Hoog Wel Geboren Gestrenge Heer Officier en Richter Johan van Arnhem tot Rozendaal als bemiddelaar aan te stellen.

Uiteindelijk werd de boedel en verdeling opgesteld op 14 april 1669 en ondertekend door, Johan de Leeuw, Jasper Schade als voogd van Johanna Schade en Diederick van Els toeziend voogd en Barthram van Eck van Panthaléon als voogd van zijn zoon Johan Barthram van Eck van Panthaléon. Op deze inventaris lijst staan alle gerede ongerede goederen, schulden en de nog te vorderen inkomsten van pacht en uitstaande leningen. Op deze lijst staat o.a.

Het huis Palmesteijn tot Deijl gelegen met aenhorigh landerijen bij testament van weduwe vrouw Glummer Zaliger gemaect aen soon van Heer van Groenewoude voor eene somme van 21.000 gulden.

De Muggenberg en Craneveltseweert en gelegen op Veluwe sijn door de Schepenen geëstimeert (geschat) als volgt: Eerstelijk de hoffstede daer Jan Schout op woont met het weijken ende Rijsweert op 4.000 gulden. De weijde genaemt den Muggenberg op 9.600 gulden. De weijde genaemt de Craneveldseweert op 7.200 gulden.

Nogh een weijken genaamt het Gasthuijs bij Steven Petersen gebruijckt op 3.000 gulden
Bedragende alle voorschreven percelen te same bij estimate (schatting) 23.800 gulden.

Een Tientrecht tot de Veluwe is bij testament van Vrouwe Glummer Zaliger gemaect aen vier erfgenaemen op den last bij den voorschreven testament geëxprimeert (uitgedrukt, hier beschreven) te weten aen Mevrouw de Leeuw, de Heer Johan van Cockengen den soon van den Heer van Groenewoude en Juffrouw Johanna Schade elck een gerecht vierde part om welke reden is geëstimeert (geschat) noch in prijs hier vermeld.

De landerijen tot Weerdenburg, totaal 4.200 gulden.
 De landerijen onder Driel totaal 4.425 gulden.
 De landerijen in het Schependom Bommel totaal 6.220 gulden.
 Ontvangen pacht penningen rente brieven etc. 16.270 gulden
 West Indische Compagnie 6.000 gulden.
 Het totale bezit werd geëstimeerd (geschat) op 131.210 gulden.
 De inventarislijst bestaat uit 14 folio's.

Op de inventarislijst van huize Palmesteyn die samengesteld is op de 21^e september 1668 staan alle gereede goederen vermeld. In het salet (ontvangkamer) twee schilderijen van de vader en moeder van mevrouw Glummer. Een schilderij van Johan Glummer, de Hertog van Gelre, Maarten van Rossum, de Kardinaal Mazarin en van de stad Zaltbommel. Verder nog twintig prenten van 't huis Van Nassau etc. etc. De totale lijst bestaat uit 71 folio's.

Hertog van Gerle

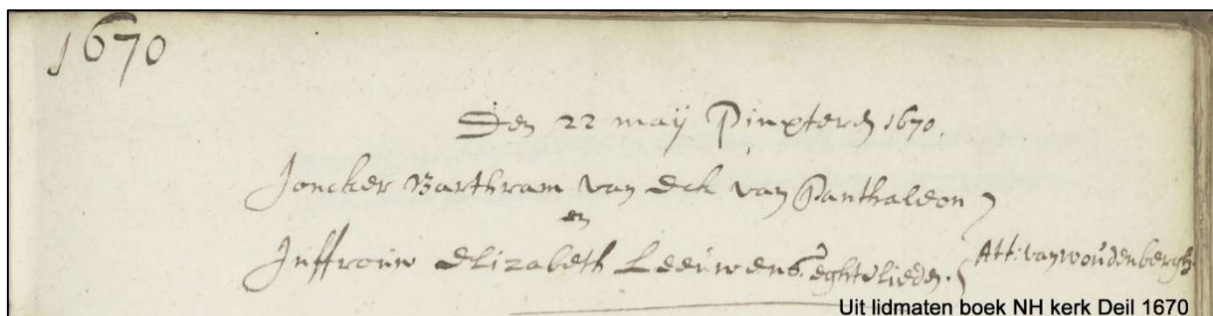

Maarten van Rossem

Kardinaal Mazarin

Barthram van Eck heeft Palmestein annex goederen aanvaard en in bezit genomen en de pacht inkomsten geint.

1670 de 22 mei komen Pinxteren Joncker Barthram van Eck van Panthaléon en Juffrouw Elisabeth Leeuwens eghtelieden met attestatie van Woudenberg

Op de 22e mei 1670 gaan Barthram van Eck van Panthaléon en zijn vrouw naar Deil en gaan wonen op Palmestein. Zoon Johan wordt opgevoed door zijn stief oma Leeuwens. In 1675 werd Barthram van Eck ouderling van de NH-kerk in Deil.

Omdat Barthram van Eck nog steeds de 2 maal 7.000 gulden niet uitbetaald heeft aan zijn twee mede-erfgenamen van Johanna de Bijde hebben Jasper Schade als voogd van Johanna Schade en Johan de Leeuw aanspraak gedaan op de goederen van Palmesteyn op 12 augustus 1678. En ze waren genoodzaakt om een proces tegen Barthram van Eck te beginnen.

In november 1679 verzoeken Jasper Schade als voogd van Johanna Schade en Johan de Leeuw, als man en mombler (voogd) van zijn kinderen, het Gerecht van Deil om de Hoog Edele Heer Barthram van Eck van Panthaléon heer van Groenewoude als voogd van zijn onmondige zoon om 14.000 gulden met rente sinds het overlijden van Johanna de Bijde in 1668 uit te betalen. Johan Barthram van Eck had immers Palmesteyn met de daar om liggende landerijen gekregen mits hij de andere twee erfgenamen ieder 7.000 gulden zou betalen. Het Gerecht van Deil verklaart dat de voorschreven goederen van Palmesteyn executabel zijn. Deze mogen dus verkocht worden ter aflossing van de schuld.

Barthram van Eck schrijft het Hof naar aanleiding van bovenstaand proces voor het Gerecht van Deil dat hij enige weken geleden brieven had ontvangen van zijn mondige zoon (hij was inmiddels 27 jaar en dus volwassen). Hij is militair onder 't regiment te paard van kolonel Boesehars die boven Keulen aan de Rijn gelegerd is.

Het is voor hem niet doenlijk om bij deze procedure aanwezig te zijn en dus vraagt hij uitstel van het vonnis. Barthram van Eck verklaart wel dat hij de goederen wil verkopen, maar niet voor een geringe prijs.

In 1679 spant Jan Hermensen Grammey een proces aan tegen de erfgenamen van Johanna de Bijde. Johan Cockengen treedt op namens de erfgenamen. Voor het Hof laat Jan Hermensen zijn obligaties zien waarin staat dat Johanna de Bijde van hem op 30 april 1653 drie duizend gulden en op 20 april 1665 duizend gulden had geleend. Hij eist terugbetaling inclusief rente.

Johan van Cockengen voert aan dat de erfgenamen de terugbetaling wel wilden doen, maar door onenigheid met Barthram van Eck heeft de boedelscheiding nog niet plaats gevonden.

Johan de Leeuw en Johanna Schade vragen uitstel van de uitspraak. Op de 26^e november 1679 worden de erfgenamen gecondemneerd (veroordeeld) om promptelijk (direct) te betalen op de eerste verschijning dag op 22 januari 1680.

In 1680 spant Joncker Rijcken van der Sande een proces aan tegen de erfgenamen van Johanna de Bijde. Johanna de Bijde had het huis en goederen van Aerdenburg in de Overbetuwe gepacht. Johanna moest nog 1700 gulden inclusief rente betalen. Ook hier werden de erfgenamen veroordeeld tot betaling.

Op de 24e juli 1680 spannen Johan de Leeuw als weduwnaar van Antonetta Glummer en Johanna Schade samen een proces aan bij het Hof van Gelderland in Arnhem. Beiden eisen ze van Barthram van Eck van Panthaléon ieder een bedrag van 2000 gulden met rente verrekend van af hun trouwdag. Barthram van Eck had van zijn schoonmoeder Johanna de Bijde 6000 gulden ontvangen op zijn trouwdag met Wilhelmina Glummer. Johanna de Bijde had haar andere twee dochters Antonetta en Anna bij deze gelegenheid beloofd hen ook deze schenking te doen als voorschot op hun vaders erfdeel. Deze belofte was bij het Gerecht van Deil ingeschreven. Voordat de uitspraak van het hof heeft plaats gehad overlijdt Barthram van Eck op 47-jarige leeftijd op 17 augustus 1680. Zijn tweede vrouw Elisabeth Leeuwens overlijdt in 1686.

In 1681 worden de landerijen met het huis Palmesteyn verpacht voor 800 gulden aan Johan Buchan, de echtgenoot van Johanna Schade.

De Landereij en met het huis Palmesteyn
 Van aen Godefridus
 Ons Edele in Hoogen Hogergerichte
 den 23den february 1698
 Adr. de Jongh
 Jan M. de Vries

Pachtvereenkomst van Johan Buchan 1681

Na het overlijden van Johan Barthram van Eck van Panthaléon in 1692 ontstaan er problemen tussen Johanna Schade en de erfgenamen van Antonetta Glummer, de vier kinderen De Leeuw en de vier kinderen Cockengen. Johan Barthram was kinderloos overleden dus zijn erfdeel Palmestein annex landerijen moesten devolveren op de dan levende erfgenamen. Er was meningsverschil over de waarde van de goederen. Uiteindelijk op 23 februari 1698 kreeg Johanna Schade Palmestein als onderpand in haar bezit tot ze de schulden van haar grootmoeder had betaald aan de schuldeisers en aan haar neven en nichten mede-erfgenamen van Johan Barthram.

Op de 11^e augustus 1699 doet Johan van Cockengen aanspraak op de goederen van Johanna Schade. En op de 15^e februari 1701 spant Johan van Cockengen bij het Gerecht van Deil als fidei-commissaire gerechtigde erfgenaam van de nagelaten goederen van Johanna de Bijde, die Johan Barthram van Eck van haar had geërfd. Met andere woorden hij (Johan van Cockengen) eist van Johanna Schade als last en procuratie hebbende en bezitters der goederen en onderpand van Palmestein deze op. Antonetta Glummer (zijn moeder) was de oudste, dus haar kinderen komen dan eerst in aanmerking, zo verklaart hij dit voor het Gerecht.

De gedaagde Johanna Schade heeft Palmesteyn onder het een of ander frivool (ongeldig) profijt aangematigd en in possessie (bezit) genomen en tot nog toe behouden, aldus Johan van Cockengen. Verder verklaart hij dat hij Johanna Schade daar al vele malen op heeft gewezen dat haar daad onrechtmatig geweest is. Johanna Schade verklaarde aan Johan van Cockengen het huis en goederen van Palmestein, onder deze Edele Hogen Gerichte gelegen voor haar zelve alleen te behouden. Op de 19^e november 1701 schrijft Johanna Schade een verweerschrift aan het gerecht van Deil. Hierin verklaart ze dat de gedane aanspraak op de 11^e augustus 1699 door Johan van Cockengen niet als fidei-commissaire erfgenaam, maar simpel enen of tot laste van vrouwe Johanna Schade heeft gedaan. Zoo dat de aanspraak niet conform de eis is, want de aanspraak heeft hij persoonlijk gedaan als schepen van de stad Zaltbommel. Ook vermeldt Johanna dat Johan Barthram van Eck de 7000 gulden cum interesse (met rente) niet betaald heeft. Haar oom Jasper Schade heeft voor deze Edelen Hoogen Gerichte op de 22^e november 1679 hierover geprocedeerd en waarbij de heer van Groenewoud als voogd van zijne zoon op den 24^e juli 1680 gecondemneerd (veroordeeld) is deze te voldoen. Deze goederen zijn belast met de schuld van 2 maal 7000 gulden met rente.

Op de 21^e februari 1702 wordt door het Gerecht uitspraak gedaan. Gezien het verweerschrift van de gedaagde (Johanna Schade) verklaart het Gerecht de eis van Johan van Cockengen niet ontvankelijk en veroordeelt hem tot betaling van de kosten.

Op 9 febr. 1704 procedeert Alida Twilder wed. van Johan van Cockengen wederom voor het Gerecht van Deil. Hier geeft ze een opsomming van de in het verleden gemaakte fouten o.a. betreffende het gemaakte testament van Johanna de Bije te Zaltbommel. Dit testament had binnen 6 weken te Deil geregistreerd moeten worden, dus de fideï-commissaire last die op Palmestein rust is niet geldig. Verder verklaart zij dat de Palmesteynse goederen destijds in het bezit van Joncker Johan Barthram van Eck al belast waren met schulden die Johan had moeten betalen (2 x 7000 gulden). Dus de Palmesteinse goederen kunnen niet met fideï-commissaire erfrecht belast zijn. Palmesteyn en de landerijen hadden na het overlijden van Johan Barthram van Eck, verkocht moeten worden om zo de schulden te voldoen. Op de 18^e aug. 1704 doet het Gerecht uitspraak. Het verweer van Alida Twilder wordt niet ontvankelijk verklaart en ze wordt veroordeeld om van deze procedure de kosten te voldoen.

Op de 20 februari 1703 procederen voor het Gerecht van Driel (Kerkdriel) de erfgenamen van Johan de Bije. Johan Glummer jr. en zijn zwager Johan de Leeuw. Beiden hadden geld geleend van hun Moeij (tante) Margaretha Bicker ter grootte van 5000 gld. Aflossen deden ze niet. De schuld van haar zoon Johan Glummer gaat naar haar drie erfgenamen. De schuld van Johan de Leeuw komt bij zijn kinderen. Antonetta heeft voor- en na kinderen die belast worden met de schuld van hun vader Johan de Leeuw. Johan de Bije erft de obligatie van 5000 gld. van zijn moeder Margaretha Bicker. Uiteindelijk willen de erfgenamen van Johan de Bije het geleende geld terug in 1703.

De vier erfgenamen van Johan de Bije zijn Clara de Bije douairière Hugh Mackay, Josina de Bije douairière Puckler, Anna de Bije tot Wajestein douairière Jacob van der Steen, en de Hoog Edele Wel Geboren heer Jacob van Beijnheim tot den Appeleburg heer van Tuijl in huwelijk hebbende vrouwe Jacoba de Bije. Deze erfgenamen eisen van Johan Buchan gewezen Kolonel ten dienste dezer landen, gehuwd zijnde met Johanna Schade het geld terug met rente dat Margaretha Bicker had uitgeleend. Deze schuld is inmiddels opgelopen tot 5780 gulden. Omdat Johanna Schade van haar grootmoeder land had geërfd op Driel hadden de erfgenamen aanspraak gedaan op deze landerijen. Johanna Schade verweerde zich voor het Gerecht dat zij niet alleen aansprakelijk is voor deze vordering van de eisers.

Haar grootmoeder had immers drie erfgenamen dus ik ben aansprakelijk voor 1/3 deel van de helft van deze 5780 gulden. Immers de andere 2/3 deel hadden de eisers moeten vorderen bij de erfgenamen van Antonetta, kinderen De Leeuw en kinderen Van Cockengen en bij de erfgenaam van Wilhelmina, Johan Barthram van Eck. Deze moeten de andere helft van de vordering van 5780 gulden terug betalen, aldus het verweer van Johanna Schade. Deze eis hadden de eisers eerder moeten indienen bij de genoemde erfgenamen. Johanna was immers geen erfgenaam van Johan de Leeuw. Er volgt een langdurig proces dat vele jaren in beslag neemt en ca. 900 folio's bevat. Johanna Schade verklaarde in 1712 voor het Gerecht van Deil dat ze met de erfgenamen haar aandeel van de schuld en haar geleende geld aan haar grootmoeder met elkaar hebben verrekend. Dit alles is in een onderhandse overeenkomst vastgelegd.

Uitspraak van het Gerecht op de 16^e nov. 1712

Coram Richtter en schepenen van Hallem en Van Ham.

Compareerde vrouwe Johanna Schade gemaghtigde huisvrouw van den Collonel Johan Buchan cum tutor (als beschermer) en heeft tot preventie van verdere kosten ten behoeve van de Erfgenamen van wijlen de Heer Johan de Bij tot Wajesteijn in leuen Ridder Heere van Tuijll die erfgenaem was van sijne moeder vrouwe Magretha Bicker Douagiere de Bij, tot voldoeninge van de sententie (gerechtelijke uitspraak, vonnis) deses Gerichtts in dato den 16 November 1712 overgegeven Coop en Coop van weerden even off die met die volle solemniteijten (plechtelijke handeling) na landregten was geoblineerd (verkregen) sonder te bejaren nog te bedaege en sonder dat eenige weet en solemniteijten sullen werden vereijst en dien nae in aenvangh en possessie (eigendom) vrijwilligh overgegeven den huisse Palmesteijn en annex goederen alle soo die bij Comparante worden beseten en tot Deijl gelegen sijn sonder eenige van dien te exciperen (uitzonderen) off uijt te sonderen verbiidende den Heere Rigter dienhalven aan een ijegelijk (iedereen) sijn met dese overgegeve aengevange goederen niet te bemoeijen ten ware met beter regt

* actum den 28 november 1713.

* onder dese reserve dat in cas (in geval) de vrouwe Comparante haare termijnen op de gestelde tijt voldoet ingevolge de acte daer over onder de hant gepasseert geen actueele aenvang der gecedeerde (verkregen) goederen sal gehouden.

J. L. van Hallem Peter van Ham

Hierdoor werd het beslag uit 1698 op Palmesteyn en de daarom liggende landerijen opgeheven en werden Johanna Schade en haar man Johan Buchan eigenaar van Palmesteyn in 1712. Om haar schuld op de afgesproken termijnen te kunnen voldoen had Johanna Schade land verkocht op de 7^e aug. 1711 op Heesel (Heesselt) gelegen voor 2600 gulden. En in 1716 op de 9^e oktober voor 3500 gulden land op Deil gelegen verkocht aan Peter van Ham. Tevens had ze 1858 gulden geleend bij Peter van Ham, schepen van Deil. Tijdens deze verkoop was ook aanwezig de Rentmeester Adriaen Buurt volmachtiger van de Hoog Edele Wel Geb: Heer Jacob van Beijenheim Heere van Tuijl tot den Appelenburgh en de Heer Arent van den Steen Burgemeester tot Tiel en de andere mede-erfgenamen. Adriaen Buert nam tijdens deze verkoop de pachtpenningen en het geleende geld in ontvangst. Hiermede was een eind gekomen aan onderlinge conflicten in de familie De Bij en en de familie Glummer die ontstonden na het overlijden van Johanna de Bij weduwe Glummer in 1668.

Familie Arent van den Steen Burgemeester van Tiel

In 1730 op de 24^e juni maakt Johanna Schade haar testament, haar man is dan reeds overleden. Johanna overlijdt in 1733. Samen hadden ze drie zoons.

1^e. Thomas en Charles Buchan erven het kasteel de Heerlijkheid van Caivontulgh met de daar aan horende landerijen en alle andere roerende en onroerende goederen in Schotland.

2^e. Johan Buchan jr. erft den Huijse Palmesteyn met de appendentiën (bijgebouwen). Johan is executeur en zijn 2 andere broers geven hem een volmacht om alle zaken af te handelen.

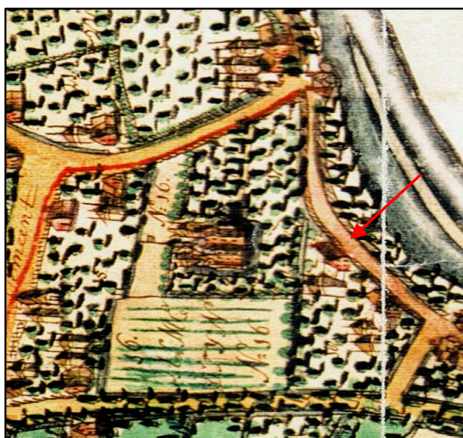
Johan Buchan jr. wil de schuld aflossen die zijn moeder heeft bij Peter van Ham.

Op 17 juli 1733 wordt er een akte opgesteld door schepen Mels van Empel en Hendrik Verstegen waarin Johan Buchan en Elisabeth van der Woude wed. en boedelhouderse van schepen Peter van Ham creditrice en verwin hebbende van Palmesteyn, accorderen, transporteren en renunciëren (kwijtschelden). Elisabeth had nog 1011 gulden tegoed, hiervoor kreeg ze twee mergen vijf hond de Geer ten zuiden van de Koningweg gelegen op Deil. Met deze transactie waren ze samen akkoord gegaan en werden de schulden over en weer kwijtgescholden.

Dan 5 jaar later in 1738 verkoopt Johan Buchan jr. Palmesteyn met alle landerijen aan Johannes Verstegen.

Voor ons onder geschrevenen Schepenen compareerde den Welgeboren Heer Johan Buchan erfgenaem en Executeur van wijlen zijn vrouwe moeder Johanna Schade weduwe van den Colonel Johan Buchan en heeft ingevolge de conditie van

verkoop van dato 12 maart 1736 voor eene somma van vier duijzent twee honderd gulden, welke betaeld zijn, zoo als hier na volgt, getransporteert en in vollen eigendom opgedragen aan Johannes Versteegh de nae volgende goedere, alle onder den dagelijksen Gerigte van Deijl gelegen, naemenlijk den Kuijse Palmesteijn, met bergh en schuur en al wat daerin aerd en nagelvast is breder bij voorschreven conditie gemeld nedens den boomgaerd en bouwland daer omme gelegen, samen groot ses mergen vier hond alwaer ten Oosten den dijck en schepen Hendrick Versteegh, West de erven Schepen Peter van Ham, Zuijden de Agterstraat en Noorden den Krooijwegh, met last van den dijck daer voor gelegen. Vier hont Kleijn Geer of Zandwaert, ten Oosten den Heer van Deijl, West en Noorden den Lingestroom en Zuijden de Coningswegh, met last van den dijck daer voor gelegen, twee mergen twee hond Hoogweij etc. Was getekent Mels van Empel N: van Everdingen.

Kaart van de Abdij van Utrecht 1713

Verpondingskaart 1810

Op de kaart van 1713 en van 1810 zien we waar Palmesteijn en de boerderij van Hendrick Versteegen gelegen zijn (bij de rode pijl de boerderij van Hendrick). De enige zoon van Hendrik, Pieter, trouwt met Anna Catharina Bos uit Rhenoy en zij gaan wonen in de boerderij Onder de Linden in Rumpt. De dochter van Hendrick, Aryaantje trouwt met Jan Hendrik Backer en erft de boerderij van haar vader. Op de plaats waar de boerderij stond werd in 1880 Frissestein gebouwd door Hendrik Melchior Johannes Versteegen, achter achterkleinzoon van Hendrik.

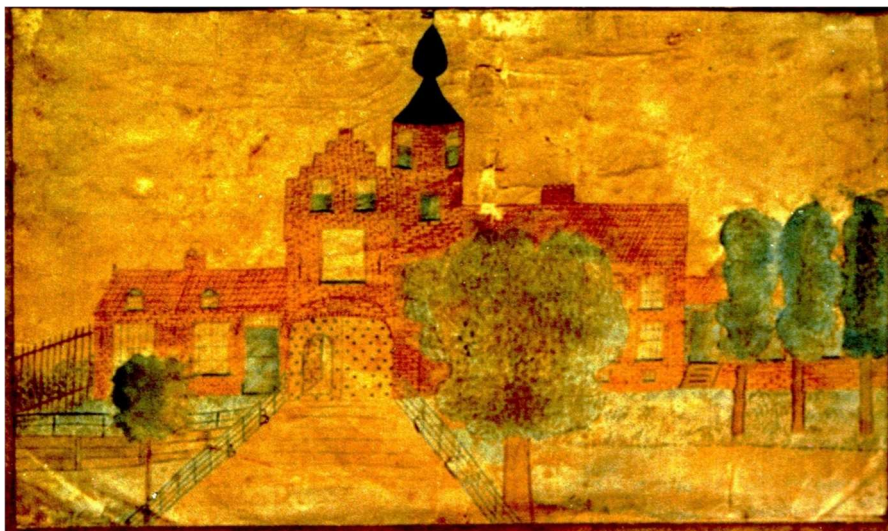
Na het overlijden van de ongehuwde Johannes Versteegen Heer van Palmesteijn, broer van Hendrick, in 1753 erft Pieter Palmesteijn met de daaromheen liggende landerijen. Pieter en Anna hebben acht kinderen. De oudste zoon Hendrik gaat naar de boerderij Onder de Linden in Rumpt. Melchior trouwt in 1788 en erft Palmesteijn in 1795, Johannes ongehuwd en zoon Jan trouwt met zijn nichtje Maria Backer in 1776 en hij gaat bij haar wonen op de boerderij van zijn tante, schoonmoeder, voorheen van zijn opa Hendrik.

De ongehuwde dochters van Pieter en Anna Catharina blijven op Palmesteyn wonen. Dan rond 1783, Pieter is reeds overleden, krijgt Jan Bos, die tante moet zeggen tegen Anna Catharina, ruzie met hen. Jan was op jonge leeftijd weduwe geworden en was regelmatig dronken, hij maakte schulden. In de stukken lezen we:

Jan had herwaarts los en onbedagtsaem geleefd en in de dranck seer geextrava-geert (onzin gesproken).

Het Hoge Gerecht van Deil verklaarde hem tot prodigus (verkwister) en stelde hem onder curatele. Jan wilde waarschijnlijk trouwen met een van de twee dochters van zijn tante Anna Catharina. Zijn tante en neven wilde daar niets van weten. Verder blijkt uit de stukken dat Jan had geroepen: "Palmesteyn moet naar de bliksem". Jan beloofde de dienstmeid Aaltje Sluijmers een som geld als ze Palmesteyn in de brand zou steken. Na de derde poging van Aaltje brandde Palmesteyn in 1784 gedeeltelijk af. Aaltje werd tot de brandstapel veroordeeld en Jan werd 3 maanden opgenomen in het "Verbeter Huis" Den Vuurige kolom in Utrecht.

Na het overlijden van Anna Catharina in 1795 blijft haar zoon Melchior, die reeds gehuwd is met zijn nichtje Elisabeth Bos, op Palmesteyn wonen. Zijn ongehuwde broer Johannes gaat naar de boerderij De Bulkerhoef in Deil. Melchior en Elisabeth krijgen twee zonen en twee dochters. Als Napoleon in Nederland veel veranderd heeft, gaat het steeds slechter met de paardenhandel en Palmesteyn raakt in verval. Op een tekening die de dochter van Melchior, Florida Cornelia, op 14-jarige leeftijd maakte in 1805 zien we hoe Palmesteyn er toen uitzag.

Tekening van Florida Cornelia Verstegen ca. 1805, archief Van Everdingen

Onze stamvader Hendrik en zijn broer Johannes waren als wees van 15 en 10 jaar vanuit Zevenaar in 1702 naar hun halfzuster in Deil gekomen. Op 25-jarige leeftijd in 1712 koopt Hendrik Verstegen de boerderij langs de Lingedijk in Deil. Zijn buurman is Johan Buchan Heer van Palmesteyn, Luitenant-Kolonel ten dienste van zijne Majesteit van Groot-Brittannië, Stadhouder Willem III, Graaf van Leerdam en Baron van Acquoy etc. etc.

Op de zerk van Hendrik Verstegen, die in de NH-kerk te Deil ligt, staat o.a. Voornaam Coopman in paarden Schepen in de Hoog Edele Bank van Deyl. In het ORA van Deil is er weinig te

vinden over de paardenhandel die Hendrik samen met zijn broer Johannes had. Wat wel opgevallen was is dat de beide broers veel bouw- en weilanden en boerderijen kochten in de periode 1743 t/m 1757. Hoe kwamen zij in het bezit van zoveel geld. Het testament van hun vader Reinier die ambtman was en woonde op kasteel Grondstein te Zevenaar bij baron Van Lottum is niet gevonden.

Dan in het voorjaar van 2017 kwam er een mail, via de heer Mr. Ir. D. S. van Everdingen uit Deil, uit Frankrijk. De heer Payan uit Parijs schrijft: "Met behulp van Google, Verstegen paardenhandel, kwam ik Noordenhoek en Palmestein tegen. Op de side van de Noordenhoek las ik dat de familie Verstegen paarden leverde voor het Pruisische leger. Een zeer spannende verrassing voor mij". Ik ben een gepensioneerd advocaat en onderzoek in het archief van Parijs de geschiedenis van het Franse leger. Hier kom ik de naam Henry, Jean Verstegen en Generaal Majoor Hugh Mackay tegen. Hugh Mackay was kapitein in het Dumbarton regiment, een Schots regiment dienend voor het Franse leger die in 1672 Zaltbommel had ingenomen. Tijdens de Nederlandse oorlog, is hij ingekwartierd bij de familie de Bije (Heer van Tuil tot Wajestein) en wordt verliefd op een van de dochters, Clara. Nadat hij met haar getrouwd is gaat hij in dienst bij het regiment bij de Verenigde Provincies van Nederland. Kent u de heren Mackay, Henry en Jean Verstegen ? (zie blz. 1 t/m 5 familie Glummer en De Bije).

Later schreef de heer Payan dat Henry en Jean in 1733 de eerste paarden leverden aan koning Lodewijk XV. In 1741 betaalde de inkoper Jean Poulain een bedrag uit van 12.553 Nederlandse florijnen aan de Verstegens. Dan blijkt dat Koning Lodewijk XV veel paarden nodig had voor de Oostenrijkse Successieoorlog (1740-1748) die hij samen met Spanje en de Pruisen voerde tegen Oostenrijk. Tijdens deze jaren werden er 17.849 paarden geleverd. Ze werden daar rijkelijk voor beloond, zo schreef de heer Payan.

Solde des nombres Registres des chevaux		M. Henry & Jean Verstegen.	Somme
9	paye par faire pour de peines de voyage		192. 4.
60	2499. chevaux ont contes	f. 237260.	50848. 8.
62	14229. peu, frais et fourniture compris		3,909628. 16.
63	1042. peu, frais et fourniture compris		42494. 18. 8
108	270. peu, frais et commission compris		136322. 3.
	109. peu, frais et fourniture compris		63151. 8.
17849. Chevaux			5,042681. 13. 8

Afrekening uit het boek van Jean Poulain uit het archief te Parijs

Le 21. Septemb. 1742. ou le 20. aoust 1750. nous avons fait
audr' Sel et Filz d'austerdam parvaictant qu'ils
avoient paye aux frs Verstegen en f. 6000. 6000. 12857. 3.

En tot slot een vermelding dat de Verstegens zes paarden hadden geleverd speciaal voor de gravin d' Argenson, vrouw van de minister van oorlog.

Slag bij Lafelt 1747 tijdens de Oostenrijkse Successieoorlog Maarschalk Maurits van Saksen

In het dagboek van Gerard Elisa Verstegen lezen we. Door dit paardenhandel en fokbedrijf was er veel contact met buitenlandse handelaren, er kwamen hoge Officieren naar Deil. Vooral Franse- en Duitse kooplieden waren geregelde gasten. Er werd op Palmesteijn, Bulkerhoef en op 't Gein dan ook vlot Frans en Duits gesproken, vooral Frans was in die tijd in de mode. Men verbleef vaak 's nachts overnachten. Zo trouwde Gottlieb Johan Friederich Horn een koopman uit Duitsland en Luitenant-Generaal Jan Du Moulin met de dochters van de kleinzoon van Hendrik. Er werden paarden geleverd aan het Pruisische leger en later aan het leger van Napoleon. Tijdens de regeerperiode van koning Napoleon (1806-1810) ging het bergafwaarts de gevestigde orde kreeg het zwaar te verduren, vrijheid, gelijkheid en broederschap. De paardenhandel was inmiddels teruggelopen en huize Palmestein raakte in verval. Palmesteijn werd gesloopt en de stenen werden gebruikt voor de bouw van een vloedschuur en een berg te Rhenoy.

De familie Verstegen woonde tot 1833 op huize Palmesteijn. De plaats waar Palmesteijn stond met de daar omliggende landerijen, wordt door Floris Melchior in het openbaar verkocht. Baron O. W. A. van Bijlandt van Mariënwaerdt koopt Palmesteijn met de daaromheen liggende landerijen voor 10.100 gulden. De erfgenamen van Van Bijlandt, de baronessen van Van Balveren, verkopen deze bezittingen voor 8000 gulden in 1894 aan Mr. J. M. Fr. van Everdingen. De familie van Everdingen heeft het nog steeds in bezit en willen te zijner tijd op deze plaats het kasteel laten herrijzen.

Hieronder zien we links het wapen van Hendrik Verstegen. De drie aangebrachte Franse lelies voorstellende zijn drie kleinzoons, Hendrik, Melchior en Johannes. Pieter heeft een nieuw wapen laten ontwerpen, rechts.

In zilver een klimmend paard van keel naar rechts gewend vergezeld recht boven van drie leliën in keel. Helm: een half aanzierend zilveren helm met medaillon, met zilveren tralies. Helmteken: een uit de dekkleden gevormde wrong in zilver en keel met een uitkomend klimmend paard van keel eveneens naar rechts gewend. Dekkleden: zilver en keel.

Resumé bewoners, eigenaren Palmesteyn

01. 1375* Joan van Tuyll Willemzn van Palmesteyn en N. van Everdingen
02. 1410* Hendrik van Tuyll van Palmesteyn en N. van Beest
03. 1440* Johan van Tuyll van Palmesteyn en Mechteld van Beest
04. 1475* Willem van Tuyll van Palmesteyn
05. 1507 Gijsbert van Tuyll van Palmesteyn en Machteld van Matenesse
06. 1537 Willem van Tuyll van Palmesteyn, Aldenborch en Maria de Groiff
07. 1583 Willem van Tuyll van Palmesteyn, Aldenborch en Barbara van Duivenvoirde
08. ??? Floris II van Pallandt, graaf van Culemborg
09. 1630 Johan Glummer en Johanna de Bijde
10. 1693 Johanna Schade kreeg Palmesteyn als onderpand
11. 1712 Johanna Schade en Johan Buchan
12. 1733 Johan Buchan jr.
13. 1738 Johannes Verstegen ongehuwd
14. 1753 Pieter Verstegen, zijn neef
15. 1795 Melchior Verstegen en Elisabeth Bos
16. 1833 Otto W. A. graaf van Bylandt
17. 1882 Erfgenamen van Otto W. A. van Bylandt, de baronessen van Van Balveren
18. 1894 Mr. Jean M. Fr. en Mr. Gualtherus J. van Everdingen
19. 1922 Mr. Jacobus J. G. van Everdingen
20. 1981 Ing. Arend Splinter van Everdingen en Elsa de Haas van Dorsser
21. 1999 Heden Mr. Ir. Diederik S. en Wouter F. van Everdingen

* Aangenomen, ca. 3 generaties per eeuw

Met dank aan Mr. Ir. D. S. van Everdingen voor zijn opmerkingen en bijdrage.

Acquoy 2021 © A. F. Verstegen, CC-B